

2 KONINGEN

5-6

Elisa's optreden bij Naämans genezing,
Gods zorg en bescherming en de belegering
van Samaria.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/2-koningen/5-6

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Naäman als instrument van Gods oordeel	3 min	4
2	Melaatsheid en afzondering in Israël	2 min	5
3	Huidaandoeningen en priesterlijk onderzoek	2 min	6
4	Het geloof van het gevangen dienstmeisje	2 min	7
5	Naäman bij de koning van Israël	2 min	9
6	Naämans ziekte als beeld van de zonde	3 min	11
7	Naämans trots en Gods boodschappers	2 min	12
8	Onderdompeling en de eenvoud van het behoud	4 min	13
9	Naämans genezing en Elisa's weigering	2 min	15
10	Naäman dient God in een heidens land	3 min	17
11	Gehazi bemachtigt geschenken door bedrog	2 min	19
12	Gehazi's hebzucht ontmaskerd en bestraft	4 min	21
13	De leerling-profeten bouwen een groter huis	2 min	23
14	Elisa laat de geleende bijlkop drijven	2 min	24

15	Gods zorg voor dagelijkse behoeften	3 min	25
16	Elisa verijdelt Syrische hinderlagen	2 min	26
17	Dothan omsingeld en Gods engelenleger	4 min	28
18	Syrische gevangenen met goedheid gewonnen	3 min	30
19	Belegering en hongersnood in Samaria	3 min	32
20	Kannibalisme en de vloek van de wet	3 min	34
21	De koning keert zijn woede tegen Elisa	4 min	36
22	Elisa voorziet de komst van de koning	2 min	38
	Om verder te lezen		39

1

Naäman als instrument van Gods oordeel

We beginnen nu bij 2 Koningen 5, het verhaal van Naäman, de Syrische bevelhebber die melaats was en naar de profeet Elisa kwam. Er zijn veel dingen in dit verhaal waarvan men denkt dat ze verband houden met de waarheid van het Nieuwe Testament. Zoals ik al zei, is Elisa naar mijn mening een beeld, een voorafbeelding van Christus. Natuurlijk niet in alles wat hij deed. De mensen in de Bijbel van wie gezegd wordt dat ze voorafbeeldingen van Christus zijn, zijn dat alleen in bepaalde opzichten, niet in alle opzichten. Maar ik geloof dat veel van wat we in het verhaal van Elisa lezen, aansluit bij gedachten uit de Evangeliën, uit het Nieuwe Testament. Dit verhaal in het bijzonder, denk ik.

Er staat:

Naäman, de bevelhebber van het leger van de koning van Syrië, was een aanzienlijk man in de ogen van zijn heer en van hoog aanzien, want door hem had de HEERE de Syriërs verlossing gegeven. Deze man was een strijdbare held, maar hij was melaats.

2 KONINGEN 5:1

Het is interessant dat er staat dat de HEERE Syrië de overwinning had gegeven door het leiderschap van deze man Naäman als middel te gebruiken. Deze man was niet noodzakelijk iemand die de HEERE kende, en ook de koning van Syrië kende de HEERE niet noodzakelijk. Er waren momenten waarop God Israël wilde oordelen door de hand van andere volken. Daarom gaf God die andere volken de overwinning op Israël, omdat het Zijn bedoeling was Israël te oordelen. Dat zegt Hij zeker over Zichzelf in Jesaja 10, wanneer Hij over de Assyriërs spreekt.

Hier lezen we over de Syriërs, en dat zijn niet dezelfde mensen als de Assyriërs. Maar in Jesaja 10 worden de Assyriërs voorgesteld als mensen die door God naar Israël worden getrokken om Israël te oordelen vanwege zijn zonden. Er waren momenten waarop God Syrië blijkbaar voor hetzelfde doel gebruikte. De schrijver zegt dat wanneer Syrië Israël versloeg, dit Gods werk was. Misschien erkenden ze dat niet. Misschien schreven ze de eer zelfs aan hun eigen goden toe. Maar de schrijver van Koningen zegt: ‘Nee, dat was de HEERE Die dat deed.’

Omdat de HEERE deze man Naäman had gebruikt om Syrië de overwinning te geven, stond hij in hoog aanzien. Hij was een veelvuldig onderscheiden generaal in zijn land, in het leger van Syrië. Maar het probleem is dat hij melaats was.

2

Melaatsheid en afzondering in Israël

In Israël werd iemand met melaatsheid uitgesloten van de gewone samenleving en mocht hij niet bij andere mensen zijn. Een melaatse in Israël mocht geen contact met andere mensen hebben en moest afgezonderd in een melaatsenkolonie wonen, of anders helemaal alleen. Niemand mocht bij hen in de buurt komen. Als iemand bij hen in de buurt kwam, moesten ze hun mond en hun snor met hun hand bedekken en zeggen:

‘Onrein, onrein!’ Zodat de mensen zouden weten: ‘Ik ga niet op je ademen. Je mag niet dicht bij me komen. Ik ben heel besmettelijk.’

Dat inzicht over melaatsen, dat je in Leviticus 13 en 14 vindt, was trouwens zijn tijd ver vooruit wat wetenschappelijke kennis betreft. Pas toen Pasteur in de afgelopen eeuwen bewees dat besmettelijke ziekten worden veroorzaakt door de verspreiding van microben, begreep men werkelijk hoe mensen ziekten opliepen. Toch weerspiegelen de wetten die God over melaatsen gaf, dat ze afgezonderd moesten worden en dat niemand bij hen in de buurt mocht komen of hen mocht aanraken, Gods kennis van wat wetenschappers nog niet hadden ontdekt. Namelijk dat contact met mensen met besmettelijke ziekten die ziekte verspreidt.

Vroeger dacht men dat iemand die melaats was, eenvoudigweg door God getroffen was. En soms was dat inderdaad het geval. Hij trof Mirjam korte tijd met melaatsheid en genas haar daarna op de voorbede van Mozes. God zal Gehazi met melaatsheid treffen voordat dit verhaal voorbij is. God trof sommige mensen inderdaad met melaatsheid als een oordeel, maar men kende geen andere manier waarop iemand melaatsheid kon krijgen. Daarom vereiste de wet van Israël, die op Gods kennis van de situatie berustte, dat melaatsen van de rest van de samenleving werden afgezonderd, zodat de ziekte zich niet zou verspreiden.

De wetten van Syrië berustten blijkbaar niet op zulke goede kennis. Deze man was melaats, maar hij diende de koning nog steeds. De koning leunde nog steeds op zijn arm om te aanbidden in de tempel van de god Rimmon. Hij woonde nog steeds thuis, met een dienstmeisje dat ervan wist en hem kon aanraden naar de profeet Elisa te gaan. Hij reisde nog steeds met een gevolg. Hij ontmoette Gehazi, en later Elisa zelf. Hier is een melaatse die niet werkelijk afgezonderd leeft, waarschijnlijk doordat de wetten van Syrië verschilden van die van Israël.

3

Huidaandoeningen en priesterlijk onderzoek

We moeten beseffen dat het woord ‘melaatsheid’ vandaag, in onze tijd van wetenschappelijke nauwkeurigheid, verwijst naar een bepaalde ziekte die een naam heeft, een bepaalde microbe, een bepaald virus dat in verband wordt gebracht met een bepaalde ziekte, een ziekte van het vlees, die de ziekte van Hansen wordt genoemd. Ik heb begrepen dat men de laatste tijd behandelingen heeft gevonden die de ziekte van Hansen genezen. Maar in Bijbelse tijden, en in de meeste tijden, was de ziekte van Hansen een ongeneeslijke aandoening.

Maar niet alle huidaandoeningen waren de ziekte van Hansen. Psoriasis en verschillende soorten roos en dergelijke waren huidaandoeningen waarbij men in de oudheid geen onderscheid wist te maken tussen een minder ernstige huidaandoening en een ernstige. Daarom stonden er in de wet, in Leviticus 13, voorschriften voor een man bij wie een witte plek op de huid verscheen, of een schilferige plek op zijn arm, of iets dergelijks. Hij moest zich door de priester laten onderzoeken en in quarantaine

worden geplaatst. Men moest kijken of het zich zou uitbreiden of na verloop van tijd zou verdwijnen. Als het zich uitbreidde, werd het melaatsheid genoemd. Dat betekent niet dat het noodzakelijkerwijs de ziekte van Hansen was. Het kon een ander soort huidprobleem zijn dat zich uitbreidde. Melaatsheid was een verzamelnaam voor elk soort huidprobleem dat zich uitbreidde en dat men met de kennis van die tijd niet nader kon vaststellen. Ongetwijfeld waren veel gevallen van wat men destijds melaatsheid noemde hetzelfde als wat wij melaatsheid noemen, en ging het om de ziekte van Hansen. Maar dat zou niet altijd het geval zijn. Als iemand alleen maar een schilferige huid had die niet gemakkelijk vanzelf genas, werd hij als melaats beschouwd. Dat was een van de manieren waarop die diagnose werd gesteld.

Deze man had dus misschien wel, misschien niet melaatsheid in de volle betekenis waarin we dat woord tegenwoordig gebruiken. Maar als hij in Israël was geweest, zou hij hoe dan ook in quarantaine zijn geplaatst. Wat voor aandoening hij ook had, hij zou niet aan het gewone maatschappelijke leven kunnen deelnemen, terwijl hij dat in Syrië wel deed. Wat het probleem ook was, hij had er geen oplossing voor. De artsen die hij kon raadplegen, hadden hem niet kunnen genezen. Daarom was zijn ziekte een tamelijk hopeloos geval.

4

Het geloof van het gevangen dienstmeisje

En er waren benden uit Syrië getrokken, die een klein meisje uit het land Israël als gevangene weggevoerd hadden. Zij was in dienst bij de vrouw van Naäman.

2 KONINGEN 5:2

Een jong meisje dus, naar alle waarschijnlijkheid een tiener, was nu krijgsgevangene en werkte als dienstmeisje in de keuken van het huishouden van Naäman. Ze kwam te weten dat haar meester huidproblemen had. Ze was een welwillend meisje. Ze

koesterde geen wrok tegen de mensen die haar gevangen hadden genomen. Ze aanvaardde haar lot en leek zich te bekommeren om het welzijn van hun gezin. Ze zei tegen haar meesteres:

Zij zei tegen haar meesteres: Och, was mijn heer maar bij de profeet die in Samaria is; dan zou die zijn melaatsheid bij hem wegnemen.

2 KONINGEN 5:3

Dit was eenvoudig een geloofsuitspraak, gebaseerd op haar besef van wat Gods kracht zou kunnen doen. Er was geen eerder geval bekend waarin Elia of Elisa ooit melaatsheid had genezen, of wie dan ook trouwens, behalve Mozes, en dat was eeuwen eerder. Maar dit meisje geloofde gewoon dat de profeet van God zo ongeveer alles kon doen wat er gedaan moest worden. In een geval als dit, melaatsheid, waarbij genezing met natuurlijke middelen hopeloos was, kon de God van Israël hem beslist genezen. Hij werkte immers door Zijn onmiskenbare dienaar, de profeet Elisa. Daar was ze zeker van. Niet omdat ze ooit van een geval had gehoord waarin het was gebeurd, maar omdat ze gewoon vertrouwen had in God, en in God Die door de profeet werkte. Ze zei:

Ik weet zeker dat die profeet hem zou genezen.

Misschien dacht ze dat omdat Naäman ook een goed mens was. Hij was een Syriër. Over het algemeen hield God Zich niet bezig met het doen van wonderen voor heidenen. De meeste van Zijn wonderen deed Hij voor Israël. Maar kennelijk had Naäman indruk op haar gemaakt als een goed mens, iemand met wie God ongetwijfeld medelijden zou hebben. Zelfs de profeet Elia zou deze man ongetwijfeld hebben willen helpen, dacht ze, als hij bij hen bekend was, ook al waren de Syriërs vijanden van Israël en was Elisa een Israëliet.

5

Naäman bij de koning van Israël

Toen ging Naäman zijn heer vertellen: Zo en zo heeft het meisje dat uit het land Israël komt, gesproken. Daarop zei de koning van Syrië: Kom, ga op weg. Ik zal een brief aan de koning van Israël sturen. En hij ging heen en nam tien talent zilver, zesduizend sikkels goud en tien stel gewaden met zich mee.

2 KONINGEN 5:4-5

We hebben het over honderden ponden zilver en goud. Dat is heel veel geld. Dit was een geschenk van een koning aan een andere koning. Dit werd naar de koning van Israël gestuurd, niet naar Elisa. De Syrische koning en Naäman hadden geen idee waar Elisa was. Ze wisten alleen dat hij ergens in Israël was. Ze namen ongetwijfeld aan dat hij in dienst van de koning zou zijn. Ze begrepen niet dat Elisa en de koning tegenover elkaar stonden.

De meeste koningen hadden profeten in dienst. We hebben gezien dat Achab, zelfs toen hij Baäl aanbad, 450 profeten van Baäl in dienst had. Het was dus gebruikelijk dat koningen een gevolg van profeten in hun dienst hadden. Kennelijk dacht de koning

van Syrië, die niet beter wist, dat deze profeet die melaatsheid kon genezen wel in dienst van de koning moest zijn. Daarom stuurde hij zijn geschenk naar de koning van Israël.

En hij bracht de brief bij de koning van Israël, waarin stond: Nu dan, wanneer deze brief bij u aangekomen is, zie, heb ik mijn dienaar Naäman naar u toe gestuurd, opdat u zijn melaatsheid bij hem wegneemt. En het gebeurde, toen de koning van Israël de brief gelezen had, dat hij zijn kleren scheurde en zei: Ben ik dan God, om te doden en om levend te maken, dat deze man iemand naar mij toe stuurt om bij een man zijn melaatsheid weg te nemen? Want, voorwaar, besef toch en zie in dat hij een voorwendsel tegen mij zoekt.

2 KONINGEN 5:6-7

Wat een vreemd verzoek is dat, als een buitenlandse koning dat aan jouw koning stuurt. ‘Hier, ik stuur je deze man. Genees hem alsjeblieft van zijn melaatsheid.’ Niemand kan dat. Dus neemt de koning van Israël natuurlijk aan dat dit een subtiele provocatie is om oorlog uit te lokken. Alsof hij zegt: ‘Doe dit voor me, en als je dat niet kunt, word ik boos op je en zal ik tegen je strijden.’

6

Naämans ziekte als beeld van de zonde

Maar het gebeurde, toen Elisa, de man Gods, hoorde dat de koning van Israël zijn kleren gescheurd had, dat hij een boodschap naar de koning stuurde: Waarom hebt u uw kleren gescheurd? Laat hem toch naar mij toe komen. Dan zal hij weten dat er een profeet in Israël is. Zo kwam Naäman met zijn paarden en met zijn wagen, en hij bleef voor de deur van het huis van Elisa staan. Toen stuurde Elisa een bode naar hem toe om te zeggen: Ga heen en was u zevenmaal in de Jordaan; dan zal uw vlees weer gezond worden en zult u rein zijn. Maar Naäman werd erg kwaad en ging weg; hij zei: Zie, ik zei bij mijzelf: Hij zal vast en zeker naar buiten komen, voor mij gaan staan, de Naam van de HEERE, zijn God, aanroepen, zijn hand over de plaats strijken en de melaatsheid wegnemen. Zijn niet de Abana en de Farpar, de rivieren van Damascus, beter dan alle wateren van Israël? Zou ik mij daar niet in kunnen wassen en rein worden? Zo keerde hij zich om en vertrok in woede.

2 KONINGEN 5:8-12

Naäman lijkt nu heel sterk op de zondaar die behoud nodig heeft. Hij heeft een aandoening die niemand kan genezen behalve God. Het is een aandoening die dodelijk kan zijn. Als wat hij had inderdaad de ziekte van Hansen was, dan was het een dodelijke aandoening. Die zou hem doden en zich uitbreiden. Het zou niet beter worden; het zou erger worden. Zo is zonde voor de ongelovige. Ongelovigen worden in zonde geboren. Het is iets wat hen uiteindelijk zal doden, en het zal niet beter worden. Het zal zich alleen maar uitbreiden en steeds meer van hun karakter aantasten, steeds meer van hun leven. Tenzij ze ervan genezen worden, tenzij ze ervan afgeholpen worden, tenzij ze behouden worden, met andere woorden.

En trouwens, behoud is eigenlijk bedoeld als genezing van zonde. Veel mensen geloven helaas dat het eenvoudigweg een middel is om vergeving van je zonden te krijgen en een toegangskaartje voor de hemel. Niet alleen kwijtschelding van zonde, maar genezing. De engel zei tegen Jozef:

en zij zal een Zoon baren, en u zult Hem de naam Jezus geven, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.

MATTHEÛS 1:21

En de zonde zelf in het leven is als melaatsheid van het lichaam, als kanker, als een ziekte die zich uitbreidt en met menselijke middelen ongeneeslijk is. Alleen God kan die genezen.

7

Naämans trots en Gods boodschappers

Daar is dus Naäman, die heeft gehoord dat er een God in Israël is en dat Hij kan genezen, dat deze profeet kan genezen. Hij verwachtte dat de profeet in de deuropening zou verschijnen, een soort hocuspocus zou uitvoeren, er met zijn hand overheen zou bewegen en het op een of andere spectaculaire manier zou genezen. In plaats daarvan verscheen de profeet niet eens. Hij stuurde alleen zijn dienaar. Naäman vatte dit op als een belediging. ‘Ik ben een belangrijk man. Kan de profeet niet zelf komen om met me te praten? Waarom heeft hij alleen maar een of ander hulpje gestuurd om mij een boodschap over te brengen?’

In zekere zin brengt God het Evangelie op die manier naar ons toe: door Zijn hulpjes, door Zijn boodschappers. We krijgen Jezus niet echt te zien. De meeste mensen niet. Sommige mensen hebben visioenen van Jezus gehad, zoals Saulus van Tarsus op de weg naar Damascus. Maar de meeste mensen moeten het via een boodschapper ontvangen. Soms een boodschapper die weinig indruk maakt, iemand die geen indruk op hen maakt, en daardoor stoot het hen alleen maar af.

‘Nou, God zou toch wel iets beters kunnen doen. Deze persoon, die een christen zou moeten zijn, die Gods vertegenwoordiger zou moeten zijn, vertelt me dat ik Jezus moet gehoorzamen. Als dit het beste is wat er te bieden is, dan geloof ik Hem niet, tenzij Jezus rechtstreeks naar mij toe komt.’ Dat zeggen onze atheïstische vrienden. Ze zeggen: ‘Als God maar zou verschijnen, dan zou ik geloven.’ Nou, dat is niet wat God verkiest te doen. Daar zul je het mee moeten doen. Als Hij wilde verschijnen, zou Hij dat kunnen. Blijkbaar wil Hij dat niet.

Elisa had zelf naar de deur kunnen komen. Daar koos hij niet voor. Blijkbaar wilde hij niet het soort eerbied betonen dat die trotse man graag betoond wilde krijgen. Hij stelde de trots van die man op de proef, en de man doorstond die proef niet. Hij was trots. Hij was beledigd. En God kan de trots van de ongelovige op de proef stellen door christenen te sturen met de ware boodschap van God, maar met een boodschapper die weinig indruk maakt. Misschien iemand die minder goed is opgeleid, iemand die niet zo volmaakt is als zij vinden dat een man van God zou moeten zijn. Toch bereikt de boodschap de meeste mensen aan wie het Evangelie wordt verkondigd via Zijn dienaren, en niet rechtstreeks uit de mond van Jezus.

8

Onderdompeling en de eenvoud van het behoud

En wat is de boodschap? In dit geval:

Dompel je zeven keer onder in de Jordaan.

Het woord voor ‘onderdompelen’ in de Septuaginta, de Griekse vertaling, is baptizo: dopen. Hetzelfde woord dat in het Nieuwe Testament voor ‘dopen’ wordt gebruikt, wordt hier in de Septuaginta gebruikt. Hij zegt in feite: ‘Laat je dopen.’ Dat heeft uiteraard ook verband met nieuwtestamentische opvattingen over behoud. Al zegt hij natuurlijk wel zeven keer.

Er komen heel wat zeven voor. Het kind dat in het vorige verhaal uit de dood werd opgewekt, niesde zeven keer. Nu krijgt hij te horen dat hij zichzelf zeven keer moet dopen. Zeven is het getal van volledigheid. Het wordt met God en Zijn volmaaktheid in verband gebracht. Het getal zeven wordt vaak eenvoudigweg gebruikt om een symbolisch verband met God te leggen. Dit is een gebod van God, maar het betekent ook volledigheid. Dompel jezelf een volledig aantal keren onder. Dit kan geklonken hebben alsof er werd gezegd: 'Blijf jezelf gewoon onderdompelen totdat je beter bent.'

Hoe dan ook, de man zei:

Dat werkt toch niet. Waar ik woon, hebben we betere rivieren dan de Jordaan. De rivieren in mijn land zijn net zo goed als deze rivier. En als je alleen maar het water in hoeft om van deze ziekte af te komen, kan ik dat ook thuis doen.

En dus waren de instructies te eenvoudig. Het leek alsof het gewoon niet kon werken. Een arts had natuurlijk veel ingewikkeldere dingen voor hem gedaan dan hem alleen maar met water wassen, en zelfs die ingewikkeldere behandelingen hadden niet geholpen. Hij had zich al heel vaak gewassen. Hij wist uit ervaring dat water dit niet zou wegwassen. Dus vond hij het te eenvoudig. Er moest iets mystiekers gebeuren: wat gezwaai met de handen, wat hocuspocus, een bezwering, een vleermuisvleugel, een salamanderoog, iets dat indrukwekkender moest zijn dan jezelf gewoon in water onderdompelen, zoals je doet wanneer je een bad neemt. Dus wees hij de instructies af.

Er zijn natuurlijk mensen die behoud zoeken, maar de boodschap van het Evangelie spreekt hen niet aan omdat die in wezen te eenvoudig is.

En zij zeiden: Geloof in de Heere Jezus Christus en u zult zalig worden, u en uw huisgenoten.

HANDELINGEN 16:31

Het is gewoon een kwestie van je overgeven, gewoon een kwestie van toegeven aan God en Hem de leiding over je leven laten hebben. Het is geen kwestie van allerlei ingewikkelde rituelen uitvoeren. Mensen houden van rituelen, vooral religieus ingestelde mensen. Ze lijken zo heilig. Ze lijken zo mystiek. Sommige mensen hebben het gevoel: 'Ik zou echt mijn leven moeten beteren en heel veel goede werken moeten

gaan doen voordat ik behouden zou kunnen worden.’ Ze denken dat het moeilijker zou moeten zijn dan het in de Schrift eigenlijk wordt voorgesteld. Omdat het te eenvoudig is, doen ze het niet.

Dat was wat deze man deed. Het waren heel eenvoudige instructies, gemakkelijk uit te voeren, te gemakkelijk naar zijn zin. Zijn dienaar kwam naar hem toe, sprak hem aan en zei:

Vader, wat gewoon een respectvolle aanspreekvorm is voor hun meester,

Toen kwamen zijn dienaren naar voren, spraken tot hem en zeiden: Mijn vader, als die profeet u iets moeilijks opgedragen had, zou u dat niet gedaan hebben? Hoeveel te meer, nu hij tegen u gezegd heeft: Was u en u zult rein zijn!

2 KONINGEN 5:13

Met andere woorden, je wilde dat hij je zou opdragen iets veel moeilijkers te doen, iets veel ingewikkelders, iets veel indrukwekkenders. Dat deed hij niet. Hij droeg je gewoon iets eenvoudigs op. Maar je zou iets veel moeilijkers hebben gedaan als hij je dat had opgedragen. Waarom doe je het eenvoudige dan niet en kijk je wat er gebeurt?

Dus liet hij zich overtuigen.

9

Naāmans genezing en Elisa’s weigering

Daarom daalde hij af en dompelde zich zevenmaal onder in de Jordaan, overeenkomstig het woord van de man Gods. Zijn lichaam werd weer gezond, als het vlees van een kleine jongen, en hij werd rein.

2 KONINGEN 5:14

Het is alsof hij opnieuw geboren werd. Hij werd als een kind, en hij was nu rein. De melaatsheid was weg. Hij was behouden. Dit alles is volgens mij een heel duidelijke analogie met het behoud zoals we dat in het Nieuwe Testament in Christus beschreven vinden.

Toen keerde hij terug naar de man Gods, hij en zijn hele gevolg. Hij kwam en ging voor hem staan en zei: Zie toch, nu weet ik dat er op de hele aarde geen God is dan in Israël. Nu dan, neem toch een geschenk aan van uw dienaar.

2 KONINGEN 5:15

net zoals die ene melaatse terugkwam bij Jezus toen hij genezen was. Negen deden dat niet. Bedenk dat Jezus tien melaatsen genas, en negen van hen gingen weg en bedankten Hem niet, maar één kwam terug om zijn dankbaarheid te uiten. Naäman had gewoon naar huis kunnen gaan en van zijn goede gezondheid kunnen genieten, maar hij wilde teruggaan om de man van God te bedanken en zijn dankbaarheid te tonen.

Hij stond voor Elisa. Deze keer verscheen Elisa blijkbaar wel aan hem. Hij stuurde niet alleen maar een dienaar naar buiten om hem te ontmoeten, want hij stond voor hem en zei:

Nu weet ik echt dat er nergens op aarde een God is behalve in Israël. Neem daarom alstublieft een geschenk van me aan.

Maar Elisa zei:

Maar hij zei: Zo waar de HEERE leeft, voor Wiens aangezicht ik sta, ik wil het niet aannemen! En hij drong bij hem aan om het aan te nemen, maar hij weigerde het.

2 KONINGEN 5:16

Dat moet voor Naäman een heel goed getuigenis zijn geweest. Hij had al die kamelenladingen aan geschenken van goud en zilver bij zich, honderden ponden goud en zilver. Elisa had zo rijk als een koning kunnen worden. Maar hij zei gewoon: 'Nee, ik ga niets van je aannemen.' Dat zou natuurlijk zijn oprechtheid als profeet hebben aangetoond. Hij was niet zomaar een soort beroepskracht die deze krachten gebruikt om zichzelf rijk te maken. Hij weigerde iets aan te nemen voor wat een gave van God was.

Dus zei Naäman:

10

Naäman dient God in een heidens land

Naäman zei daarop: Zo niet, laat dan toch aan uw dienaar een last aarde gegeven worden, zoveel als een span muildieren dragen kan, want uw dienaar zal geen brandoffer of slachtoffer meer brengen aan andere goden, dan alleen aan de HEERE.

2 KONINGEN 5:17

Dus hij had zich werkelijk van heel zijn vroegere heidendom bekeerd, en hij dient God nu voor de rest van zijn leven.

In deze zaak moge de HEERE uw dienaar vergeven: Wanneer mijn heer het huis van Rimmon zal binnengaan om zich daar neer te buigen, en hij op mijn hand zal leunen, moet ik mij in het huis van Rimmon ook neerbuigen. Als ik mij zo zal neerbuigen in het huis van Rimmon, laat de HEERE uw dienaar in deze zaak dan toch vergeven.

2 KONINGEN 5:18

Met andere woorden, het hoort bij mijn taken om de koning te vergezellen als zijn voornaamste legeraanvoerder, ongetwijfeld als deel van zijn lijfwacht, en die heidense tempel binnen te gaan wanneer hij daar aanbidt. Ik ga daar niet aanbidden, maar het hoort bij het ritueel. Ik word geacht op één knie te knielen omdat de koning dat doet. Zal de Heere mij dit vergeven?

En Elisa zei tegen hem:

Ga in vrede, wat kennelijk betekende dat hij toestemming had om dat te doen. Hij ging dus bij hem vandaan, een klein eindje. Nu was hij van plan helemaal naar huis te gaan, maar hij was nog maar een klein eindje weg toen het volgende deel van het verhaal plaatsvond. Het is interessant dat God deze man genadig is. Hij geneest hem en erkent hem als een ware aanbidder, maar Hij staat hem toe zijn baan in het leger, bij de overheid, te behouden. Hij staat hem zelfs toe dingen te blijven doen die op afgoderij leken. Maar in zijn hart was hij geen afgodendienaar. Hij zei dat hij nooit meer offers aan een andere god zou brengen.

Zijn wens om twee muildierlasten aarde uit Israël mee terug te nemen naar zijn land, wijst er waarschijnlijk op dat hij in zijn eigen land een altaar wilde bouwen van klei die van Israëls grond was gemaakt. Dat hij daarvoor geen materialen uit zijn eigen land gebruikte, kan erop wijzen dat hij inzag dat de afgoderij in zijn eigen land hun grond verontreinigd en onaanvaardbaar maakte. Israël was het beloofde land, Gods land. Wat van die aarde mee naar huis nemen en daar een altaar bouwen, eenvoudigweg om Jahweh te eren, was zijn manier om uiting te geven aan zijn verlangen om God te dienen.

Het lijkt een beetje op ons: we wonen hier in ons vaderland, maar we zijn burgers van een ander land. We hebben de materialen, de gaven uit de hemel, eigenlijk. Ons burgerschap is in de hemel, en we hebben gaven uit de hemel. Daarmee aanbidden we God in dit vreemde land waar we ondertussen moeten wonen. We moeten zelfs onder de heidenen leven.

Ik weet niet of een christen in een heidense tempel zou moeten werken, en er zijn bepaalde banen die een christen niet zou moeten hebben. Maar in dit geval werd voor hem een uitzondering gemaakt, omdat hij Rimmon niet werkelijk aanbad. Hij moest alleen voor de koning de bijbehorende handelingen verrichten. De koning aanbad

Rimmon, en hij was daar niet om zich in het godsdienstige leven van zijn koning te mengen of dat te verstoren. Hij moest Jahweh aanbidden, maar hij kon niemand anders daartoe dwingen. Hij kon zijn baan behouden zolang hij zelf geen aanbieder van de valse god was.

11

Gehazi bemachtigt geschenken door bedrog

zei Gehazi, de knecht van Elisa, de man Gods: Zie, mijn heer heeft Naäman, die Syriër, tegengehouden; hij heeft uit zijn hand niets aangenomen van wat hij meegebracht had. Maar zo waar de HEERE leeft, ik zal hem achterna rennen en wel iets van hem aannemen.

2 KONINGEN 5:20

Waarschijnlijk wordt ons hier verteld wat er in zijn hoofd omging. Hij zei het tegen zichzelf.

Dus volgde Gehazi Naäman. En toen Naäman zag dat hij hem achterna rende, liet hij zich van de wagen zakken, ging hem tegemoet en zei: Is alles goed? En hij zei: Alles is goed. Mijn heer heeft mij gestuurd om te zeggen: Zie, er zijn nu uit het bergland van Efraïm twee jongemannen van de leerling-profeten bij mij gekomen. Geef hun toch een talent zilver en twee stel gewaden.

2 KONINGEN 5:21-22

Hij zegt: ‘Elisa wilde niets voor zichzelf, en daar is hij niet op teruggekomen. Maar nu hij gasten heeft, zou hij die gasten graag eer bewijzen, en hij heeft eigenlijk niets extra’s. Zou hij daarom iets kunnen krijgen van dat geschenk dat je hem eerder hebt aangeboden?’ Het is een nogal slap verhaal, maar misschien wel een verhaal dat bij Naäman geen argwaan zou wekken.

Dus zei Naäman:

Naäman zei daarop: Neem alstublieft twee talent aan. Hij drong bij hem aan en bond twee talent zilver in twee buidels, met twee stel gewaden, en hij gaf ze aan twee van zijn knechten, die ze voor hem uit droegen.

2 KONINGEN 5:23

Deze man kreeg twee talenten zilver, wat meer dan honderd pond zou zijn.

Toen hij nu bij de heuvel kwam, nam hij alles van hen over en borg het op in een huis. Hij liet de mannen gaan en zij gingen weg.

2 KONINGEN 5:24

Dit was in Samaria. De citadel was de hoofdstad, en Elisa woonde daar.

[Vertalersnoot: De spreker gaat hier uit van de Engelse weergave ‘citadel’, waar het voorafgaande HSV-citaat ‘heuvel’ heeft.]

12

Gehazi's hebzucht ontmaskerd en bestraft

Daarna keerde hijzelf terug en ging voor zijn heer staan. Elisa zei toen tegen hem: Waar kom je vandaan, Gehazi? Hij zei: Uw dienaar is niet hierheen of daarheen gegaan. Maar hij zei tegen hem: Ging mijn hart niet mee, toen die man zich vanaf zijn wagen omkeerde en je tegemoet ging? Was het tijd om dat zilver aan te nemen en gewaden aan te nemen, om olijfbomen en wijngaarden, schapen en runderen, dienaren en dienaressen te kunnen kopen?

2 KONINGEN 5:25-26

Dat waren kennelijk de dingen die Gehazi zichzelf al zag krijgen. 'Ik denk dat ik me maar eens ga vestigen, een olijfgaard voor mezelf koop, een wijngaard, en slaven en slavinnen neem. Dat kan ik allemaal kopen, en nog meer, met dit geld dat ik heb gekregen.' En Elisa zegt:

Is dit daar echt het moment voor? Zijn er geen belangrijkere dingen?

Nu berispt hij hem niet omdat hij gelogen heeft. Hij berispt hem niet om het bedrog. Hij berispt hem alleen omdat hij de verkeerde waarden heeft. Hij had gelogen, en dat was verkeerd, en hij loog tegen Elisa. Hij loog tegen Naäman; hij loog tegen Elisa. En als Elisa's weigering om geschenken aan te nemen deel uitmaakte van zijn getuigenis tegenover Naäman, dan heeft hij natuurlijk ook het getuigenis over God aangetast.

Met andere woorden, als Elisa weigerde omdat hij Naäman wilde laten weten dat God Zijn gaven vrijuit geeft en er niets voor vraagt, dan zou Gehazi, door met zijn verhaal te komen, die boodschap natuurlijk in wezen tenietdoen. 'O, je bent me toch nog iets verschuldigd. Ik heb nu iets nodig, dus geef het nu alsjeblieft. Eerst wilde ik het niet, maar nu wel.'

Dat had Gehazi allemaal gedaan, en toch wordt hij alleen terechtgewezen omdat hij er financieel op vooruit wilde gaan, omdat hij dienaren, een olijfgaard, een wijngaard enzovoort wilde hebben. Hij zegt:

Daarom zal de melaatsheid van Naäman zich voor eeuwig aan jou en aan jouw nageslacht hechten. Toen ging hij bij hem weg, melaats, wit als de sneeuw.

2 KONINGEN 5:27

Melaatsheid zorgde ervoor dat de huid haar pigment verloor en wit werd. Hij werd dus onmiddellijk met melaatsheid getroffen, helemaal. In de wet over melaatsheid in Leviticus wordt gesproken over melaatsheid die als een klein plekje begint. Dan houden ze het een week in de gaten, en als het groter wordt, moeten ze het nog een week in de gaten houden, enzovoort. Als het blijft groeien, is het melaatsheid. Maar Mirjam werd met melaatsheid getroffen, en ze was ogenblikkelijk wit als sneeuw. Haar hele lichaam was wit. Dat gold ook in dit geval. Toen God hem met melaatsheid trof, was hij helemaal melaats.

We komen Gehazi later nog eens tegen, en dan woont hij niet in een melaatsenkolonie. Er is een verhaal waarin hij met de koning van Israël praat. De koning van Israël ondervraagt Gehazi over enkele van de machtige werken van Elisa. Daardoor krijgen we het idee dat Gehazi op dat latere moment misschien geen melaatsheid meer had. Waarom zou de koning hem anders in zijn aanwezigheid toelaten? Er staat wel:

Die melaatsheid zal voor altijd aan jou en je nakomelingen blijven kleven.

En toch is dat besluit misschien teruggedraaid. Misschien heeft Gehazi zich bekeerd. Misschien is hem op een of andere manier verlichting van zijn straf verleend. Of misschien wordt het verhaal over zijn gesprek met de koning eigenlijk buiten de chronologische volgorde verteld. Dat is moeilijk te zeggen. Het is mogelijk dat zijn gesprek met de koning hiervoor plaatsvond.

Hoe dan ook, we lezen eigenlijk niet veel over Gehazi. We lezen in hoofdstuk 6 wel over een dienaar van Elisa op de muur van Dothan, maar we weten eigenlijk niet of dat Gehazi is. Als Gehazi met melaatsheid getroffen was en melaats bleef, zou hij

afgezonderd moeten worden van Elisa en van de hele samenleving.

13

De leerling-profeten bouwen een groter huis

Hoofdstuk 6:

De leerling-profeten zeiden tegen Elisa: Zie toch, de plaats waar wij voor uw ogen wonen, is voor ons te krap. Laten wij toch naar de Jordaan gaan en ieder daarvandaan een boomstam nemen, en er een verblijf plaats voor ons maken om er te wonen. En hij zei: Ga maar.

2 KONINGEN 6:1-2

Blijkbaar woonden deze profetenzonen samen in één groot huis, een gemeenschappelijk huis. Dat leek me in de jaren zeventig eigenlijk heel normaal. Er waren veel ongetrouwde christenen die in grote groepen in huizen woonden. Ik weet niet of dat nog net zoveel gebeurt als vroeger, maar tijdens de Jezusbeweging woonden mensen die niet getrouwd waren meestal niet alleen. Ze woonden in groepen met andere christenen. Ik woonde altijd in een huis met minstens tien of twaalf andere christenen. Dat waren geen erg grote huizen. Dat waren kleine huizen. Er waren ook grote, waar twintig of dertig christenen in woonden.

In die tijd leek dat gewoon iets heel normaals om te doen. Je hebt de hele dag gemeenschap met elkaar, je deelt de huur, en het is gewoon een goede manier om te wonen. Gemeenschap met elkaar was waar je in die tijd voor leefde. Dus dat is waarschijnlijk wat de profetenzonen deden: gewoon samen een groot huis delen, waarschijnlijk de kosten delen en voor allerlei dingen op God vertrouwen.

Hun huis was nu te klein. Ze waren met velen. Op een gegeven moment waren er honderd profetenzonen. Ik weet niet hoe groot het huis was waarin ze moesten wonen. We weten niet of deze groep uit honderd man bestond, maar ze waren met te veel voor het huis waarin ze zaten. Dus ze zeiden: 'We moeten een groter huis bouwen.'

Waarom gaan we niet allemaal naar de Jordaan om ons daar te vestigen? Gewoon een stuk grond in gebruik nemen. We hakken wat bomen om en bouwen samen een huis.' Dus hij zei: 'Dat klinkt goed. Ga maar.'

14

Elisa laat de geleende bijlkop drijven

En een van hen zei: Gaat u toch alstublieft mee met uw dienaren. En hij zei: Ik ga zelf mee. Zo ging hij met hen mee. Toen zij nu bij de Jordaan gekomen waren, hakten zij bomen om. En het gebeurde, toen een van hen een boomstam aan het vellen was, dat het ijzer in het water viel. Hij schreeuwde het uit: Ach, mijn heer, het was nog wel geleend!

2 KONINGEN 6:3-5

Een bijlkop, een ijzeren bijlkop, zou een behoorlijke luxe zijn. Dit was in de ijzertijd, denk ik. Het was een tijd waarin men ijzer net enigszins begon te gebruiken voor wapens en dergelijke, in deze periode. Een ijzeren bijlkop zou een behoorlijke luxe zijn, zoals wanneer je een van de eerste mensen was die een televisie hadden of zoiets, toen die pas waren uitgevonden.

'Ik kon zoiets niet betalen. Ik moest dit lenen. Dit is van iemand anders. En nu is het in het water gevallen en als een stuk ijzer gezonken. Dus ik kan het niet meer terughalen.'

De man Gods zei: Waar is het gevallen? En toen hij hem de plaats aangewezen had, sneed hij een stuk hout af, wierp het ernaartoe en deed het ijzer bovendrijven. Hij zei: Haal het naar u toe. Toen strekte hij zijn hand uit en pakte het.

2 KONINGEN 6:6-7

We moeten dus aannemen dat het in betrekkelijk diep water viel. Want als het in ondiep water lag, zou hij er gewoon in gaan, wat op de rivierbodem rondzoeken en het vinden. Waarschijnlijk zwaaide hij de bijl naar achteren, vloog de kop van de steel en kwam die zo ver in het water terecht dat ze hem waarschijnlijk niet zouden kunnen vinden. Dus de bijlkop laten zwemmen of drijven was in dit geval het wonder.

15

Gods zorg voor dagelijkse behoeften

Het lijkt een onbeduidend wonder. Veel wonderen die God deed, waren grote gebeurtenissen: legers op de vlucht jagen, de Rode Zee openen en dat soort dingen, de zon laten stilstaan. In dit geval had deze man een probleem, een klein probleem in het grotere geheel. Hij had een bijlkop geleend en was die kwijtgeraakt, en hij kon die niet teruggeven of vergoeden. Toch ging Hem dat aan. Elk klein ding.

We hebben een aantal van dit soort verhalen gezien over het gemeenschapsleven van de profetenzonen. In het ene geval hadden ze een pot stoofpot, en iemand had er wat giftige kolokwinten in gedaan, en er zat vergif in de pot. In een ander geval was er niet genoeg eten. Er waren twintig broodjes voor honderd eters. Maar in beide gevallen maakte de profeet Elisa het voedsel dat ze hadden veilig om te eten, of vermenigvuldigde hij het voedsel dat ze hadden. In dit geval hebben ze een groter huis nodig, en daarin wordt voorzien. Een man raakt alleen maar een stuk gereedschap kwijt, en er wordt een wonder gedaan om het terug te krijgen.

Wat we hier zien, is dat er wordt voorzien in de gewone dingen van het leven voor Gods volk, zelfs op wonderbaarlijke wijze wanneer dat nodig is. De meeste maaltijden die ze aten, waren niet vergiftigd en hoefden niet eetbaar gemaakt te worden door er meel in te doen. Meestal hadden ze, wanneer ze aten, waarschijnlijk genoeg voor iedereen. Soms niet. Maar wanneer ze behoeften hadden waarin niet op de gewone manier kon worden voorzien, greep God op wonderbaarlijke wijze in. Dit waren geen enorme wonderen voor het hele volk. Dit waren geen wonderen die de geschiedenis veranderden. Dit waren gewoon wonderen die Gods belangstelling lieten zien voor het welzijn en de behoeften van de afzonderlijke mensen die bij Hem horen, of van kleine groepen van Gods volk. In dit geval de behoeften van één man.

God is dus niet karig met Zijn wonderen. Hij is bereid op wonderbaarlijke wijze in dingen te voorzien wanneer dat de beste manier is om dat te doen. Er zijn momenten waarop iets niet langs natuurlijke weg kan worden opgelost, en dan is er een wonderbaarlijke manier nodig. Ik denk dat deze verhalen dat laten zien. Hoewel er meestal natuurlijke middelen zijn om onszelf te voeden en zo, zijn er momenten waarop die natuurlijke middelen tekortschieten, en dan is God aan het werk. God let op. Gods kracht is beschikbaar om het te laten gebeuren. Hij liet Zijn zorg zien voor deze ene man, deze niet bij naam genoemde profetenzoon die plotseling in financiële nood verkeerde. God gebruikte dus daadwerkelijk een wonder om de situatie te verhelpen.

16

Elisa verijdt Syriscche hinderlagen

De koning van Syrië voerde oorlog tegen Israël en pleegde overleg met zijn dienaren en zei: Mijn legerkamp moet op die en die plaats zijn. Maar de man Gods stuurde boden naar de koning van Israël om te zeggen: Wees op uw hoede dat u niet langs die plaats trekt, want de Syriërs zijn daar neergestreken. Daarom stuurde de koning van Israël een boodschap naar de plaats die de man Gods hem gezegd had en waarvoor deze hem had gewaarschuwd, zodat men daar op zijn hoede was; dat gebeurde niet een- of twee maal.

2 KONINGEN 6:8-10

De Syriërs probeerden dus meerdere keren te voorzien waar de koning van Israël naartoe zou gaan, hem op te wachten, in een hinderlaag te lokken en uit de weg te ruimen. Maar God wilde blijkbaar niet dat de koning van Israël bij deze gelegenheid door de Syriërs werd gedood. Dit is waarschijnlijk Joram, neem ik aan. God spaarde de koning dus. Hij zei tegen Elisa: 'Hier dreigt het gevaar. Ga de koning vertellen dat

hij daar niet naartoe moet gaan.’ Zo ontliiep hij het gevaar. Dit gebeurde meer dan één of twee keer. We weten niet hoe vaak, maar vaak genoeg om op een patroon te gaan lijken.

Toen werd de koning van Syrië innerlijk verbolgen over deze zaak. Hij riep zijn dienaren en zei tegen hen: Kunt u mij niet vertellen wie van ons voor de koning van Israël is?

2 KONINGEN 6:11

Er moet hier iemand zijn die tegen mij samenspant, een informant die informatie naar de koning van Israël stuurt om hem te helpen aan mijn valstrikken te ontsnappen.

En een van zijn dienaren zei: Nee, mijn heer koning, maar Elisa, de profeet die in Israël is, maakt de koning van Israël de woorden bekend die u in uw slaapkamer spreekt.

2 KONINGEN 6:12

Dat is natuurlijk een overdrijving, maar het betekent dat er geen plek zo besloten is dat wat je zegt niet aan Elisa geopenbaard kan worden.

Toen zei hij: Ga kijken waar hij is, dan kan ik iemand sturen om hem te halen.

Dit is dezelfde Elisa die Naäman, de opperbevelhebber, heeft genezen. Toch wil deze koning Elisa nu gevangennemen en verhinderen dat hij de koning nog langer waarschuwt. Hij is ons probleem. Hij is de informant. We moeten hem uitschakelen.

17

Dothan omsingeld en Gods engelenleger

Hij zei toen: Ga op weg en kijk waar hij is, zodat ik er boden opuit kan sturen en hem kan laten halen. Hem werd daarop verteld: Zie, hij is in Dothan. Toen stuurde hij daar paarden en strijdwagens heen, en een groot leger. Die kwamen 's nachts en omsingelden de stad. De dienaar van de man Gods stond heel vroeg op en ging naar buiten, en zie, een leger met paarden en strijdwagens omringde de stad. Toen zei zijn knecht tegen hem: Ach, mijn heer! Wat moeten wij doen?

2 KONINGEN 6:13-15

En ook hier wordt ons niet verteld dat dit Gehazi is, dus dat was hij waarschijnlijk niet.

Hij zei: Wees niet bevreesd, want die bij ons zijn, zijn méér dan die bij hen zijn. En Elisa bad en zei: HEERE, open toch zijn ogen, zodat hij ziet. En de HEERE opende de ogen van de knecht, zodat hij zag; en zie, de berg was vol paarden en strijdwagens van vuur rondom Elisa.

2 KONINGEN 6:16-17

Deze vurige paarden en wagens zijn natuurlijk een zinnebeeld van de engelenlegers. Toen Elia werd opgenomen, verschenen er bij die gelegenheid een paard en een wagen van vuur. Of die hem meenamen naar boven, wordt niet duidelijk gezegd, maar het is mogelijk dat dit zo was. God stuurde engelen naar beneden om Elia op te halen en hem naar huis te brengen.

[Vertalersnoot: De spreker zegt hier 'Elisa', maar spreekt in de voorafgaande zinnen over de opname van Elia.]

Wat deze dienaar zag, was natuurlijk niet zozeer dat Dothan door de Syrische legers omsingeld was, maar dat de Syrische legers door de engelen van God omsingeld waren. En dit was al zo voordat de ogen van de man geopend werden. Doordat zijn ogen opengingen, werd het niet ineens waar. Hij werd zich alleen bewust van wat al waar was. En dat betekent dat, hoewel wij het niet zien,

De engel van de HEERE legerd zich rondom hen die Hem vrezen, en redt hen.

PSALMEN 34:8

zoals er staat in Psalm 34:8, geloof ik.

Gods engelenmachten worden uitgezonden om ons te beschermen. Jezus zei dat Hij, als Hij dat wilde,

Of denkt u dat Ik Mijn Vader nu niet kan bidden, en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen ter beschikking stellen?

MATTHEÛS 26:53

Maar de engelen van God zijn er om Gods volk te beschermen. En dus, zelfs als het zichtbare gevaar groot lijkt, is er een onzichtbare bescherming die wij meestal niet zien, omdat onze ogen niet open zijn om die te zien. Wij kunnen niet in de geestelijke wereld kijken.

Maar

Het geloof nu is een vaste grond van de dingen die men hoopt, en een bewijs van de zaken die men niet ziet.

HEBREEËN 11:1

Als God ons vertelt dat de engelen uitgezonden worden om ons te dienen, dat de engelen ons beschermen, dan is het geloof het bewijs dat dit waar is, hoewel wij het niet zien. Het is het bewijs van de dingen die men niet ziet. De ogen van deze man

werden geopend, zodat hij werkelijk kon zien wat anders onzichtbaar was. En hij zag de wagens van de engelen en de paarden van de engelen rondom deze Syrische legers, overal rondom Elisa.

Ik stel me altijd voor dat ze een ring vormden buiten de Syriërs, zodat de Syriërs omsingeld waren. Het is mogelijk dat deze wagens van vuur tussen de Syriërs en Elisa stonden. Dat doet er niet toe. Het punt is dat ze op hun post waren en de zaken in de hand hielden.

En dus staat er:

18

Syrische gevangenen met goedheid gewonnen

Toen de Syriërs naar hem afdaalden, bad Elisa tot de HEERE en zei: Sla dit volk toch met blindheid. En Hij sloeg hen met blindheid, overeenkomstig het woord van Elisa.

2 KONINGEN 6:18

Nu was dit niet zozeer een oordeel, want kort daarna nam hij hun blindheid weer weg. Dit was alleen een tijdelijke manier om hen onder zijn gezag te brengen. Dus zei Elisa tegen hen:

Toen zei Elisa tegen hen: Dit is de weg niet en dit is de stad niet. Volg mij, dan zal ik u naar de man brengen die u zoekt. En hij bracht hen naar Samaria.

2 KONINGEN 6:19

Natuurlijk bedoelt hij de koning. Ze waren daar om Elisa te zoeken, maar hij bedoelt: 'Ik zal jullie naar de koning brengen, degene die jullie bij eerdere gelegenheden zochten.'

En het gebeurde, toen zij in Samaria aangekomen waren, dat Elisa zei: HEERE, open de ogen van deze mannen, zodat zij zien. En de HEERE opende hun ogen, zodat zij zagen; en zie, zij waren midden in Samaria.

2 KONINGEN 6:20

Nu heeft hij hun naar alle waarschijnlijkheid niet zomaar hun hele wapenrusting en hun zwaarden laten houden. Anders hadden ze de Israëlieten daar in Samaria wel wat schade kunnen gaan toebrengen. Waarschijnlijk ontwapende hij hen en bracht hen vervolgens Samaria binnen. Er wordt in elk geval duidelijk gesuggereerd dat ze nu aan de genade van de koning van Israël waren overgeleverd.

Toen hij hen zag, zei de koning van Israël tegen Elisa: Zal ik hen doden? Zal ik hen doden, mijn vader? Maar hij zei: Dood hen niet! Zou u hén doden die u met uw zwaard en met uw boog gevangengenomen hebt? Zet hun brood en water voor, dan kunnen zij eten en drinken en terug gaan naar hun heer.

2 KONINGEN 6:21-22

Dit zijn krijgsgevangenen. Je staat met deze mensen niet op het slagveld. Dit zijn mensen die gevangengenomen zijn. Je doodt niet zomaar gevangenen.

Hij bereidde daarop een grote maaltijd voor hen, en zij aten en dronken. Daarop stuurde hij hen terug en gingen zij naar hun heer. En de benden van de Syriërs kwamen niet meer in het land Israël terug.

2 KONINGEN 6:23

Dat is één manier om je vijanden te verslaan: maak vrienden van hen. Hier hebben de Syriërs verschillende aanslagen op het leven van de koning van Israël gepleegd. En nu zijn ze aan zijn genade overgeleverd, en geeft hij hun een maaltijd, richt een feestmaal voor hen aan, behandelt hen als geëerde gasten en laat hen vervolgens gaan. Daar moeten ze toch totaal verstoeld van hebben gestaan. En het is net als de andere wang toekeren. Het maakt van je vijand je vriend. En dat gebeurde ook. Het maakte voor dat moment een einde aan de oorlog tussen Israël en Syrië.

Hierin lijkt Elisa's raad natuurlijk op die van Jezus over het liefhebben van je vijanden:

Maar Ik zeg u: Heb uw vijanden lief; zegen hen die u vervloeken; doe goed aan hen die u haten; en bid voor hen die u beledigen en u vervolgen;

MATTHEÛS 5:44

Doe vriendelijke dingen voor mensen die jou kwaad wilden doen. Dit is dus een reactie op je vijanden zoals Christus die zou geven, en het deed wonderen. In dit geval bracht het vrede.

19

Belegering en hongersnood in Samaria

Het gebeurde daarna, dat Benhadad, de koning van Syrië, zijn hele leger verzamelde, optrok en Samaria belegerde.

2 KONINGEN 6:24

Er was enige tijd verstreken, want deze invallen vanuit Syrië hielden een tijdlang op. We moeten aannemen dat er enige tijd, misschien jaren, verstreken was. Er kwam weer een aanval op Israël vanuit Syrië, ditmaal van Ben-Hadad. Hij trok op en belegerde Samaria.

En er ontstond een grote hongersnood in Samaria, want zie, zij belegerden de stad, totdat een ezelskop voor tachtig zilverstukken werd verkocht en het vierde deel van een kab duivenmest voor vijf zilverstukken.

2 KONINGEN 6:25

Wat de precieze prijs van deze dingen betreft, die doet er niet toe. Het punt is dat deze onaantrekkelijke etenswaren voor een hoge prijs werden verkocht, omdat er niets aantrekkelijks meer te eten was. Al het goede voedsel was op, en nu wilden mensen een ezelskop hebben. Een Jood mocht niet eens een ezel eten, laat staan de kop. Het was een onrein dier. Niet dat de kop op zichzelf onrein zou zijn; de hele ezel, inclusief de kop, is onrein. Maar de kop zou een onaantrekkelijk deel van het dier zijn om te eten. Er zit niet veel vlees aan. Het is vooral vel en bot. Het was beslist geen hooggewaardeerd voedingsmiddel. Het zou zelfs weerzinwekkend zijn om te eten. Hetzelfde geldt voor duivenmest. Maar dat verkochten ze om op te eten, voor ongetwijfeld een hoge prijs. Elke prijs zou hoog zijn. Maar het bedrag dat ze betaalden, wordt ongetwijfeld genoemd omdat het als een buitensporig bedrag werd beschouwd voor iets wat eigenlijk van lage kwaliteit is en alleen dient om je maag te vullen. Met andere woorden, de mensen leden honger.

En het gebeurde, toen de koning van Israël op de muur voorbijging, dat een vrouw tot hem riep: Help mij, mijn heer koning.

2 KONINGEN 6:26

Hij zei: De HEERE helpt u niet, waarmee zou ik u dan helpen? Met iets van de dorsvloer of van de perskuip?

2 KONINGEN 6:27

Met andere woorden, daar is niets. Je gaat naar de dorsvloer of naar de wijnpers, en daar is niets. We hebben geen voedsel binnengehaald. Waarom? Omdat ze belegerd werden.

Je moet bedenken dat er in die tijd iets anders was dan nu. Bijna alle steden hadden muren om zich heen, en de bedrijven bevonden zich in de steden. Maar rondom de steden, buiten de muren, lagen alle landbouwgronden. Tijdens een belegering vluchtten de boeren die op die gronden woonden de stad in. De poorten werden gesloten en de bevolking zat opgesloten in de stad. Buiten was niemand meer die het land bewerkte. Die muren hielden de vijand buiten, maar scheidden hen ook van hun akkers en hun voedselvoorziening. Ze hadden wel wat voorraden in de stad opgeslagen, maar slechts een beperkte hoeveelheid. Als de belegering heel lang duurde, zouden de mensen worden uitgehongerd. Dat was de bedoeling. Het belegerende leger hoefde niet eens te vechten. Ze konden gewoon hun kamp opslaan en wachten tot de mensen binnen de muren van honger omkwamen en zich overgaven.

Dat was hier aan de hand. Hij zegt: 'We hebben geen voedsel. We kunnen nergens voedsel vandaan halen.'

20

Kannibalisme en de vloek van de wet

De koning zei verder tegen haar: Wat hebt u? Ze zei: Deze vrouw heeft tegen mij gezegd: Geef uw zoon, dan eten wij hem vandaag op. Dan zullen wij morgen mijn zoon eten.

2 KONINGEN 6:28

Toen hebben wij mijn zoon gekookt en opgegeten, maar toen ik de volgende dag tegen haar zei: Geef uw zoon, dan zullen wij hém opeten, heeft zij haar zoon verborgen.

2 KONINGEN 6:29

Ze zegt: ‘Dwing haar om haar zoon af te staan, zoals we hadden afgesproken. We hebben gisteren mijn zoon opgegeten. Vandaag zou zij ons haar zoon laten opeten. Ze werkt niet mee. Zeg haar dat ze haar zoon moet afstaan.’

In Deuteronomium hoofdstuk 28, in de wet, waarschuwde Mozes Israël dat er grote vervloekingen over hen zouden komen wanneer ze God niet gehoorzaam waren. Daaronder was de vervloeking dat ze uiteindelijk hun eigen kinderen zouden opeten, omdat de belegering die ze zouden ondergaan zo zwaar zou zijn. In Deuteronomium 28:52 staat:

Het zal u benauwen in al uw poorten, totdat uw hoge en versterkte muren, waarop u in heel uw land vertrouwde, neervallen. Het zal u benauwen in al uw poorten, in heel uw land, dat de HEERE, uw God, u gegeven heeft. U zult de vrucht van uw schoot eten, het vlees van uw zonen en van uw dochters, die de HEERE, uw God, u gegeven zal hebben, tijdens de belegering en in de nood waarin uw vijanden u doen verkeren.

DEUTERONOMIUM 28:52-53

Daarna gaat het verder over het kannibalisme, tot en met vers 57. Dit is een teken van Gods oordeel, wanneer Israël zo zwaar belegerd zou worden dat ze alles moesten eten wat ze maar konden vinden. Ze zouden er zelfs toe gedreven worden elkaar en hun eigen kinderen op te eten. Zover was het gekomen.

Natuurlijk zouden we ons kunnen afvragen wat Israël op dat moment deed waardoor deze ramp over hen kwam. Er wordt geen bijzondere overtreding genoemd. Maar door de hele geschiedenis heen wordt ons verteld dat ze volhardden in de zonden van Jerobeam. Ze aanbaden afgoden. Dat was precies datgene waarvan God had gezegd dat het oordelen over hen zou brengen. Alleen waren de oordelen op sommige momenten zwaarder dan op andere. Maar hun zonde ging voortdurend door. Ze verdienden de oordelen altijd. Alleen bracht God die maar af en toe met grote hevigheid over hen. Dit was een van die keren.

21

De koning keert zijn woede tegen Elisa

En het gebeurde, toen de koning de woorden van deze vrouw hoorde, dat hij zijn kleren scheurde. Omdat hij over de muur voorbijkwam, zag het volk dat hij, zie, daaronder een rouwgewaad op zijn blote lichaam droeg.

2 KONINGEN 6:30

Uit verdriet, niet uit bekering.

Hij droeg dus een rouwgewaad onder zijn koninklijke gewaden. Hij had verdriet. Het leek alsof hij tot een soort bekering probeerde te komen, maar het lukte niet. Hij had de gouden kalveren niet neergehaald. En we zullen zien dat hij zelfs Elisa probeert te doden, omdat hij in verwarring is en denkt dat Elisa en Jahweh blijkbaar degenen zijn die dit veroorzaken.

Er staat:

En hij zei: God mag zó en nog veel erger met mij doen, als het hoofd van Elisa, de zoon van Safat, vandaag op hem zal blijven! Elisa nu zat in zijn huis en de oudsten zaten bij hem. De koning stuurde een man voor zich uit, maar voordat de bode bij hem gekomen was, had hij zelf tegen de oudsten gezegd: Hebt u gezien hoe die moordenaarszoon iemand gestuurd heeft om mij te onthoofden? Let op! Als die boodschapper komt, sluit dan de deur, en dring hem bij de deur terug. Is het geluid van de voet stappen van zijn heer niet achter hem?

2 KONINGEN 6:31-32

We weten niet zeker waarom de oudsten daar waren, maar misschien raadpleegden ze hem. Hij was tenslotte de man die wist wat God te zeggen had, en het was een rampzalige tijd. Dus de leiders van het volk, behalve de koning, waren bij Elisa op bezoek gekomen, waarschijnlijk om hem te raadplegen. Dat zij daar waren, voorkwam waarschijnlijk dat de koning Elisa onmiddellijk terechtstelde, omdat hij ongetwijfeld bij deze mensen in de gunst stond. En de koning zou niet met hun instemming zomaar binnen kunnen komen en Elisa's hoofd afhakken.

Maar waarom zou hij Elisa's hoofd willen afhakken? Het lijkt erop dat de koning ongeveer zo dacht: 'Jahweh heeft ons in de steek gelaten. Jahweh zou ons kunnen helpen, maar Hij wil niet. Misschien is Hij er helemaal niet. Misschien is deze Jahweh een valse god. Misschien is er een god die machtiger is dan Jahweh en die boos op ons is vanwege de aanbidding van Jahweh in dit land, vanwege Elisa, die voor Jahweh staat.'

Kijk, hij vond dat Jahweh hen zou moeten bevrijden. Hij besepte blijkbaar niet dat er in de wet stond dat het volk onder het oordeel van Jahweh zou komen en dat deze dingen zouden gebeuren. Ik weet niet of hij het gevoel had dat dit een oordeel van Jahweh was, en dat hij daarvoor wraak op Jahweh zou nemen door Jahwehs profeet te doden. Zo van: 'Goed, God, als U ons dit aandoet, dan doen wij U dit aan: we doden Uw profeet.' Of dat de aanwezigheid van een profeet van Jahweh juist werd gezien als iets wat andere goden aanstoot gaf.

Zo kregen christenen in het Romeinse Rijk te maken met vervolging in tijden van hongersnood en dergelijke. De heidenen geloofden dat ze door de goden werden gestraft, omdat de goden beledigd waren doordat de christenen hen niet aanbaden. Daarom werden de christenen in het Romeinse Rijk vaak van overheidswege vervolgd vanwege hongersnooden en rampen. Volgens de heidenen waren die een uiting van de woede van de andere goden op de christenen, omdat die de andere goden niet aanbaden.

En misschien dacht deze koning zo over Elisa: 'Misschien zijn de goden boos op ons omdat Jahwehs profeet hier is en hen niet aanbidt, en ons aanraadt hen niet te aanbidden.' Het is moeilijk te weten wat hij dacht. Waarschijnlijk was hij ten einde

raad en dacht hij daarom niet erg helder na. Maar hij besloot zijn woede op Elisa af te reageren.

22

Elisa voorziet de komst van de koning

Elisa zat in het huis, en de oudsten zaten bij hem. Er staat:

De koning stuurde iemand voor zich uit, maar voordat die boodschapper bij hem aankwam, zei hij tegen de oudsten: Zien jullie hoe die moordenaarszoon iemand heeft gestuurd om mijn hoofd eraf te hakken? Luister, doe de deur dicht als de boodschapper komt en houd hem bij de deur tegen. Horen jullie zijn meester niet achter hem aankomen?

Dus hij wist dat de koning eraan kwam. Hij wist dat er een boodschapper onderweg was. Hij wist dat die zijn hoofd zou afhakken. Dit wist hij allemaal door goddelijke openbaring. God gaf hem hierover een openbaring, maar hij bleef er tamelijk kalm onder. Hij zei alleen:

Doe de deur dicht en laat hem niet binnen tot de koning er is.

Terwijl hij nog met hen sprak, zie, toen kwam de bode naar hem toe en zei: Zie, dit kwaad is van de HEERE, wat zou ik verder nog op de HEERE wachten?

2 KONINGEN 6:33

Dat is de boodschap die de koning via de boodschapper stuurde. Hij zei:

Deze ramp lijkt het werk van Jahweh te zijn. Waarom zou ik nog langer wachten tot Hij iets verandert?

En misschien zegt hij: 'Je wilt dat ik Jahweh aanbid? Nou, ik probeer goed te leven. Ik heb dit rouwgewaad aan en zo, maar God lijkt niet voor mij in actie te komen. Waarom zou ik God dan nog aanbidden? Waarom zou ik nog naar de profeet van Jahweh luisteren?'

Het is niet echt een voor de hand liggende, redelijke vraag. De koning probeert gewoon een excuus te vinden om God en Gods profeet de schuld te geven van wat er gebeurt, en om elk geloof in Jahweh op te geven.

Het verhaal gaat verder, maar hier begint een nieuw hoofdstuk. Dit is een vreemde hoofdstukindeling. Het zou waarschijnlijk beter zijn als de hoofdstukgrens twee verzen later lag, want daar verandert het tafereel. We zitten hier eigenlijk midden in een gesprek wanneer het hoofdstuk eindigt. We pakken het de volgende keer weer op.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 2 Koningen 5:1
- 2 Koningen 5:2
- 2 Koningen 5:3
- 2 Koningen 5:4-5
- 2 Koningen 5:6-7
- 2 Koningen 5:8-12
- Mattheüs 1:21
- Handelingen 16:31
- 2 Koningen 5:13
- 2 Koningen 5:14
- 2 Koningen 5:15
- 2 Koningen 5:16
- 2 Koningen 5:17
- 2 Koningen 5:18
- 2 Koningen 5:20
- 2 Koningen 5:21-22
- 2 Koningen 5:23
- 2 Koningen 5:24
- 2 Koningen 5:25-26
- 2 Koningen 5:27
- 2 Koningen 6:1-2

- 2 Koningen 6:3-5
- 2 Koningen 6:6-7
- 2 Koningen 6:8-10
- 2 Koningen 6:11
- 2 Koningen 6:12
- 2 Koningen 6:13-15
- 2 Koningen 6:16-17
- Psalmen 34:8
- Mattheüs 26:53
- Hebreëën 11:1
- 2 Koningen 6:18
- 2 Koningen 6:19
- 2 Koningen 6:20
- 2 Koningen 6:21-22
- 2 Koningen 6:23
- Mattheüs 5:44
- 2 Koningen 6:24
- 2 Koningen 6:25
- 2 Koningen 6:26
- 2 Koningen 6:27
- 2 Koningen 6:28
- 2 Koningen 6:29
- Deuteronomium 28:52-53
- 2 Koningen 6:30
- 2 Koningen 6:31-32
- 2 Koningen 6:33

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.